

**O metodzie badania
prawa handlowego**

Prof. dr hab. Andrzej Szajkowski
Instytut Nauk Prawnych PAN

O metodzie badania prawa handlowego

- I. Płaszczyzna ontologiczna badania prawa
- II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa
- III. Płaszczyzna aksjologiczna badania prawa
- IV. Płaszczyzna optymalizacji prawa
- V. Zagadnienia prawa handlowego
- VI. Konkluzje

O metodzie badania prawa handlowego
I. Płaszczyzna ontologiczna badania prawa

I. Płaszczyzna ontologiczna badania prawa

- 1. Sposób istnienia normy prawnej

W jaki sposób istnieją normy prawne?

O metodzie badania prawa handlowego
I. **Płaszczyzna ontologiczna badania prawa**

Sposób istnienia norm prawnych jest typowy dla obiektów abstrakcyjnych.

Percepcja norm prawnych jest procesem nie tyle poznawczym, co **poznawczo-kreatywnym**.

O metodzie badania prawa handlowego
I. **Płaszczyzna ontologiczna badania prawa**

Wszystkie istniejące przedmioty dzielą się na:
przedmioty **indywidualne** (konkretne) i
przedmioty (obiekty) **abstrakcyjne**.

O metodzie badania prawa handlowego
I. **Płaszczyzna ontologiczna badania prawa**

Wszystkie istniejące przedmioty dzielą się na:
przedmioty **indywidualne** (konkretne) i
przedmioty (obiekty) **abstrakcyjne**

Przedmiotami abstrakcyjnymi są **cyfry, liczby, zbiory liczb**

Także **liczba π** wyrażająca stosunek długości okręgu do długości jego średnicy jest abstraktem

Liczba π wynosi =
3,1415926535897932384626433883279502884197169399375105820974944

O metodzie badania prawa handlowego
I. Płaszczyzna ontologiczna badania prawa

Ontologicznie normy prawne są abstraktami.

Teksty przepisów prawnych są przedmiotami konkretnymi (indywidualnymi).

O metodzie badania prawa handlowego
I. Płaszczyzna ontologiczna badania prawa

Sposób istnienia norm prawnych jest typowy dla obiektów abstrakcyjnych.

Percepcja norm prawnych jest procesem nie tyle poznawczym, co **poznawczo-kreatywnym**.

Normy prawne **poznamy** dopiero wówczas, jeśli je wcześniej **wykreujemy** (ze zbioru przepisów).

Interpretator tekstu prawnego ma do dyspozycji poznawczej nie tyle obiektywnie istniejącą normę, co swoje **wyobrażenie** o normie oraz **wypowiedzi o normie** innych osób.

O metodzie badania prawa handlowego
I. Płaszczyzna ontologiczna badania prawa

2. Prawo i wypowiedzi o prawie

Trzeba odróżniać **prawo** od **wypowiedzi o prawie**.

Prawo to zespół norm zakodowany w przepisach prawnych.

Wypowiedź o prawie to sąd określonej osoby lub osób o tym, jakie jest prawo obowiązujące w danej sprawie, jaka jest jego treść znaczeniowa.

O metodzie badania prawa handlowego
I. Płaszczyzna ontologiczna badania prawa

Co jest przedmiotem badania prawa?

O metodzie badania prawa handlowego
I. Płaszczyzna ontologiczna badania prawa

Odkodowywane z przepisów prawo
zawsze jest sposobem odczytania prawa
przez badacza analizującego przepisy prawne.

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

1. Istota i cel badania prawa
2. Etapy badania prawa

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

1. Istota i cel badania prawa

Celem naukowej metody badania prawa jest **prawdziwe poznanie prawa**, czyli ustalenie, jaki jest **stan prawny** w danym zakresie, **jaka jest *lex lata***

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

2. Etapy badania prawa

ustalenie stanu prawnego (etap I)
ocena aksjologiczna stanu prawnego (etap II)
formułowanie propozycji legislacyjnych (etap III)

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

metody badawcze stosowane w badaniu prawa:

- metoda dogmatyczno-prawna
- metoda teoretyczno-prawna
- metoda historyczno-prawna
- metoda socjologiczna
- metoda prawno-porównawcza

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

Trzy typy reguł wykładni:

- 1) reguły językowe
- 2) reguły systemowe
- 3) reguły funkcjonalne

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

Wszystkie wyrażenia tekstów prawnych
podlegają interpretacji (wykładni)

- problemy interpretacyjne
- problemy walidacyjne
- reguły inferencyjne
- *analogia legis*
- *analogia iuris*
- problem luki prawnej
- błąd legislacyjny

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

Błędy legislacyjne - przykłady

1) art. 25¹ KSH

Art. 25¹ § 1. Spółka jawna powstaje z chwilą wpisu do rejestru.
§ 2. Osoby, które działały w imieniu spółki po jej zawiązaniu,
a przed jej wpisaniem do rejestru, za zobowiązania wynikające
z tego działania odpowiadają solidarnie.

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

2) art. 183¹ KSH

Art. 183¹. Umowa spółki może ograniczyć lub wyłączyć wstąpienie do spółki współmałżonka współnika w przypadku, gdy udział lub udziały są objęte wspólnością majątkową małżeńską.

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

3) art. 158 § 1¹ w zw. z art. 167 § 4-5 KSH

Art. 158 § 1¹. W przypadku spółki, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy na pokrycie kapitału zakładowego wnosi się wyłącznie wkłady pieniężne. Pokrycie kapitału zakładowego powinno nastąpić nie później niż w terminie siedmiu dni od dnia jej wpisu do rejestru.

Art. 167 (...)

§ 4. Przepisów § 1-3 nie stosuje się do zgłoszenia spółki, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy. Do zgłoszenia tej spółki należy dołączyć, sporządzone na formularzach udostępnianych w systemie teleinformatycznym:

- 1) umowę spółki opatrzoną kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP;
- 2) listę współników z podaniem nazwiska i imienia lub firmy (nazwy) oraz liczby i wartości nominalnej udziałów każdego z nich, opatrzoną przez każdego z członków zarządu kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP;
- 3) oświadczenie wszystkich członków zarządu opatrzone przez każdego z nich kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP, że wkłady pieniężne na pokrycie kapitału zakładowego zostały przez wszystkich współników w całości wniesione, jeżeli wkłady zostały wniesione najpóźniej w chwili zgłoszenia spółki.

§ 5. Zarząd spółki, o której mowa w § 4, w terminie siedmiu dni od dnia jej wpisu do rejestru, składa do sądu rejestrowego:

- 1) oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wkłady pieniężne na pokrycie kapitału zakładowego zostały przez wszystkich współników w całości wniesione, jeżeli oświadczenie takie nie zostało dołączone do zgłoszenia spółki.
- 2) *(uchylony)*

O metodzie badania prawa handlowego
II. Płaszczyzna operacyjna badania prawa

art. 291 KSH

Jeżeli członkowie zarządu umyślnie lub przez niedbalstwo podali fałszywe dane w oświadczeniu, o którym mowa w art. 167 § 1 pkt 2 lub art. 262 § 2 pkt 3, odpowiadają wobec wierzycieli spółki solidarnie ze spółką przez trzy lata od dnia zarejestrowania spółki lub zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego.

O metodzie badania prawa handlowego
 III. Płaszczyzna aksjologiczna badania prawa

ocena aksjologiczna stanu prawnego (etap II)

W wyniku oceny aksjologicznej (i prakseologicznej) *legis latae* ustalamy, czy prawo to jest **prawem właściwym**, prawem, które można akceptować.

Badamy, czy analizowane rozwiązania prawne **prawidłowo** i **skutecznie** realizują zakładane cele społeczne.

O metodzie badania prawa handlowego
 III. Płaszczyzna aksjologiczna badania prawa

Percepcja **przedmiotu** badania zmienia się w zależności od **podmiotu** prowadzącego badanie.

Grupy podmiotów oceniających (badających) prawo:

- 1) naukowcy,
- 2) sędziowie,
- 3) doradcy prawni: adwokaci, radcowie prawni, doradcy podatkowi *etc.*,
- 4) politycy,
- 5) dziennikarze,
- 6) tzw. zwykli obywatele (*populus*).

O metodzie badania prawa handlowego
 III. Płaszczyzna aksjologiczna badania prawa

Opowiadając się za prezentowaną przez siebie wykładnią trzeba podać przede wszystkim **argumenty** przemawiające za przyjętą wykładnią.

O metodzie badania prawa handlowego
III. **Plaszczyzna aksjologiczna badania prawa**

Prawo handlowe **nie jest czysto teoretyczną** częścią prawa prywatnego.

Jest ono zawsze uwikłane w różne **układy interesów** i politykę gospodarczą aktualnej władzy.

O metodzie badania prawa handlowego
IV. **Plaszczyzna optymalizacji prawa**

formułowanie propozycji legislacyjnych (etap III)

- badania prawno-porównawcze
- dobra znajomość **realiów** będących przedmiotem badanych regulacji
- analiza przedstawionych **argumentów**, ich porównywanie i krytyczna ocena, wyważanie zalet i wad

O metodzie badania prawa handlowego
IV. **Plaszczyzna optymalizacji prawa**

Jak zapewnić, aby proponowane rozwiązania zostały przez decydentów i naukę prawa **właściwie zrozumiane** oraz **społecznie zaakceptowane** i przekształciły się w obowiązujące prawo?

O metodzie badania prawa handlowego
IV. Płaszczyzna optymalizacji prawa

- Decydujące znaczenie ma **waga argumentów** przemawiających za danym rozwiązaniem jako prawem lepszym od dotychczasowego.
- Nasze twierdzenia muszą być **istotne, niesprzeczne i uporządkowane, spójne wewnętrznie**, a ponadto **sformułowane zrozumiale**, w sposób komunikatywny, poparte niewątpliwymi **argumentami**.

O metodzie badania prawa handlowego
V. Zagadnienia prawa handlowego

1. Zagadnienie swobody umów w spółkach handlowych

O metodzie badania prawa handlowego
V. Zagadnienia prawa handlowego

2. Zaskarżanie uchwał wspólników

O metodzie badania prawa handlowego
V. Zagadnienia prawa handlowego

3. Podmiotowość prawna spółek

O metodzie badania prawa handlowego
V. Zagadnienia prawa handlowego

4. Status prawny małżonka wspólnika
w spółce handlowej

O metodzie badania prawa handlowego
V. Zagadnienia prawa handlowego

5. Spółka cywilna o skutku wewnętrznym
a spółka cicha

O metodzie badania prawa handlowego
V. Zagadnienia prawa handlowego

6. Kwestie majątkowe w tzw. spółce *post mortem*

O metodzie badania prawa handlowego
VI. Konkluzje

VI. Konkluzje

1. W pracy naukowej najważniejszy jest aspekt **pracy**.
2. Przesądzające znaczenie mają nie opinie celebrytów naukowych, lecz **argumenty naukowe**.
3. Niekiedy konieczna jest **interwencja ustawodawcy**.
4. Bez wsparcia nauki ustawodawca nie rozwiąże problemów prawa handlowego.

O metodzie badania prawa handlowego
VI. Konkluzje

„O, jakże to dziś łatwo ludzie bogów oskarżają.
Mówią, że od nas idzie zło, a w istocie sami
swą butą sprowadzają na siebie nieszczęście.”

Homer, Odyseja
